

گزارش تحلیلی از بودجه سال ۱۳۸۸ شهرداری تهران

● رشید اصلانی

دکتری مدیریت استراتژیک و مشاور شورای اسلامی شهر تهران

مقدمه

بودجه، یک برنامه‌ی مالی سالانه‌ی دولت‌ها (ملی یا محلی) است که افزون بر پیش‌بینی درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار، به پیش‌بینی هزینه‌های انجام عملیاتی می‌پردازد که منجر به رسیدن به سیاست‌ها و هدف‌های قانونی دولت می‌شود.

برای بودجه می‌توان نقش‌های متعددی برشمرد. کمترین نقشی که می‌توان به بودجه داد، «کنترل نقل و انتقالات مالی» است. برخی نیز بودجه را یک پدیده‌ی مقطعی می‌دانند که در قالب عناوین و ارقامی تهیه شده و به تصویب می‌رسد و در عمل توجه زیادی به آن نمی‌شود؛ در حالی که می‌توان از بودجه به عنوان یک ابزار مدیریت بسیار مؤثر بهره برد. به وسیله‌ی بودجه می‌توان حجم عملیات و اهداف خدمات را نشان داد، به انتظار شهروندان و پرداخت‌کنندگان مالیات (عوارض) پاسخ داد، قیمت تمام شده‌ی کالاها و خدمات را محاسبه و کنترل کرد و بر کیفیت و زمان انجام کار نظارت کرد. افزون بر این، بودجه که یک ابزار مؤثر مدیریتی است، می‌تواند در شرایط بحران و تنگناهای مالی، امکان صرفه‌جویی و کنترل بهینه‌ی هزینه‌ها را فراهم آورد.

در چهارچوب نقش مدیریتی بودجه است که می‌توان با به کارگیری شاخص‌ها و معیارهای علمی، به انتخاب میان گزینه‌های ممکن دست یافت و اولویت‌ها را در تحقق اهداف شناسایی کرد.

در این بخش، در هر شماره‌ی فصلنامه، دو دسته از مطالب برای بهره‌مندی خوانندگان محترم ارائه می‌شود:

۱- معرفی نتایج و مقالات همایش‌های برگزارشده‌ی داخلی و خارجی، در حوزه‌ی مدیریت شهری و
۲- ارائه‌ی گزارش تحلیلی از آخرین تحولات و رخدادهای مهم در حوزه‌ی اقتصاد شهری.

در این شماره از فصلنامه، همایش بین‌المللی املاک و مستغلات شهری معرفی می‌شود که به وسیله‌ی انجمن املاک و مستغلات آمریکا در هتل سیلان استانبول برگزار گردیده است. هم‌چنین دو گزارش تحلیلی از بودجه‌ی سال ۱۳۸۸ شهرداری تهران و تأثیر قانون مالیات بر ارزش افزوده بر منابع درآمدی شهرداری‌ها نیز ارائه می‌شود.

برنامه، پیش نیاز بودجه‌ای مؤثر و هدفمند است که در قوانین و مقررات شهر و شهرداری نیز به آن توجه شده است.

قانونگذار، بر ضرورت تنظیم برنامه‌های ۵ ساله‌ی توسعه‌ی شهر، در ماده پانزدهم قانون نوسازی و عمران شهری مصوب ۱۳۴۷/۹/۷، تأکید کرده است. به موجب این قانون، شهرداری موظف است وظایف قانونی خود را در چهارچوب برنامه‌های اساسی و نقشه‌های جامعی انجام دهد که تهیه کرده و به تصویب شورای اسلامی شهر می‌رساند.

هم‌چنین ماده ۲۳ آئین‌نامه‌ی مالی شهرداری، بودجه‌ی سالانه‌ی شهرداری را یک برنامه‌ی جامع مالی تعریف کرده است که در آن تمام خدمات، فعالیت‌ها و اقداماتی که باید طی سال مالی انجام شود، همراه با برآورد مبلغ و میزان مخارج و درآمدهای لازم برای تأمین هزینه‌ی آنها پیش بینی شده و به تصویب شورای اسلامی شهر می‌رسد و ماده ۲۵ همان آئین‌نامه نیز شهرداری را مکلف کرده است که بودجه‌ی خود را بر اساس برنامه‌ها، وظایف و فعالیت‌های مختلف و هزینه‌ی آنها تنظیم کند.

بنابراین می‌توان گفت، بودجه نقشی به مراتب فراتر از یک فهرست مالی فعالیت‌ها دارد و اگر به درستی درک شده و اصول حاکم بر آن رعایت گردد، مدیران هر سازمان می‌توانند از آن به عنوان یک ابزار مدیریت مؤثر استفاده کنند. از این رو، از ابعاد یاد شده، بودجه‌ی شهرداری، نیازمند یک بازنگری اساسی، در قوانین و مقررات و چرخه‌ی بودجه (یعنی فرایند تهیه و تنظیم، تصویب، اجرا، و نظارت) است. بودجه‌ی سال ۱۳۸۸ شهرداری تهران در شرایطی تهیه شده و به تصویب رسیده است که با وجود تلاش‌های پیوسته‌ی شهرداری و شورا برای تهیه و تصویب یک برنامه‌ی ۵ ساله‌ی عملیاتی بر گرفته از طرح جامع، این برنامه و برنامه‌ی سالانه، به عنوان جزئی از آن، نهایی نشده است؛ ولی انتظار می‌رود با طی روند تکاملی برنامه، برای سال ۱۳۸۹، بودجه‌ی مبتنی بر برنامه‌ی عملیاتی تهیه و اجرا شود.

همان‌طور که یادآوری شد، بودجه شامل بخش‌های درآمدی (منابع) و هزینه‌ای (مصارف) است. منابع و مصارف پیش‌بینی شده در بودجه‌ی سال ۱۳۸۸ شهرداری به شرح مطالبی که گفته خواهد شد، به تصویب رسیده است.

بودجه‌ی سال ۱۳۸۸ شهرداری تهران، شامل بودجه‌ی عمومی شهرداری تهران، بودجه‌ی راهنمایی و رانندگی تهران بزرگ و بودجه‌ی سازمان‌ها و شرکت‌های وابسته می‌باشد.

۱- برآورد درآمدها و هزینه‌ها در بودجه‌ی عمومی شهرداری تهران

بودجه‌ی عمومی که شامل درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار و هزینه‌های جاری، عمرانی شهرداری تهران و راهنمایی و رانندگی تهران بزرگ می‌باشد، در مجموع از نظر درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار و هزینه‌ها (نقدی و غیرنقدی)^۱ به (۷۲,۰۸۷) میلیارد ریال می‌رسد که به ترتیب در بخش نقدی (۴۰,۶۵۷) میلیارد ریال و در بخش غیرنقدی (۳,۱۴۰) میلیارد ریال در نظر گرفته شده است.

هم‌چنین از مجموع درآمدها و سایر منابع، (۴۹,۴۴۵) میلیارد ریال را درآمدها و (۲۲,۶۴۱) میلیارد ریال را سایر منابع تشکیل می‌دهد که به ترتیب:

سهم نقدی درآمدها، (۲۳,۷۴۷) میلیارد ریال و سهم غیرنقدی آن، (۲۵,۶۹۷) میلیارد ریال می‌باشد. هم‌چنین سهم نقدی منابع، در مجموع (۱۶,۹۰۹) میلیارد ریال و سهم غیرنقدی منابع، (۵,۷۳۲) میلیارد ریال پیش‌بینی شده است.

هزینه‌های سال ۱۳۸۸ نیز برای بخش جاری به مبلغ ۱۳,۳۲۵ میلیون ریال و عمرانی به مبلغ ۵۸,۷۶۱ میلیارد ریال در نظر گرفته شده است.

۱-۱- (درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار) به تفکیک اجزاء:

درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار سال ۱۳۸۸ به شرح جدول‌های شماره ۱ و ۲ پیش‌بینی شده است:

جدول شماره ۱- درآمدها در بودجه‌ی سال ۱۳۸۸ شهرداری تهران

مبالغ به میلیون ریال

ردیف	شرح	جمع	سهم نقدی	سهم غیرنقدی
۱	درآمدهای ناشی از عوارض عمومی (درآمدهای مستمر)	۳۹,۷۱۴,۷۸۹	۱۸,۵۴۸,۸۴۱	۲۱,۱۶۵,۹۴۸
۲	درآمدهای ناشی از عوارض اختصاصی	۱,۶۷۰,۰۰۰	۱,۱۷۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰
۳	بهای خدمات و درآمدهای مؤسسات اختصاصی شهرداری	۷۷۷,۴۷۸	۶۳۵,۴۷۸	۱۴۲,۰۰۰
۴	درآمد حاصل از وجوه و اموال شهرداری	۲,۰۵۵,۶۰۴	۱,۰۵۵,۶۰۴	۱,۰۰۰,۰۰۰
۵	کمک‌های اعطایی دولت و سازمان‌های دولتی	۶۵۰,۰۰۰	۶۵۰,۰۰۰	—
۶	اعانات و هدایا و دارایی‌ها	۴,۴۹۲,۳۸۷	۱,۶۰۲,۷۸۷	۲,۸۸۹,۶۰۰
۷	عوارض و درآمدهای وصولی از حریم استحفاظی	۸۵,۰۰۰	۸۵,۰۰۰	—
جمع	درآمدها	۴۹,۴۴۵,۳۶۰	۲۳,۷۴۷,۷۱۲	۲۵,۶۹۷,۵۴۸

جدول شماره ۲- سهم سایر منابع در بودجه‌ی سال ۱۳۸۸ شهرداری تهران

مبالغ به میلیون ریال

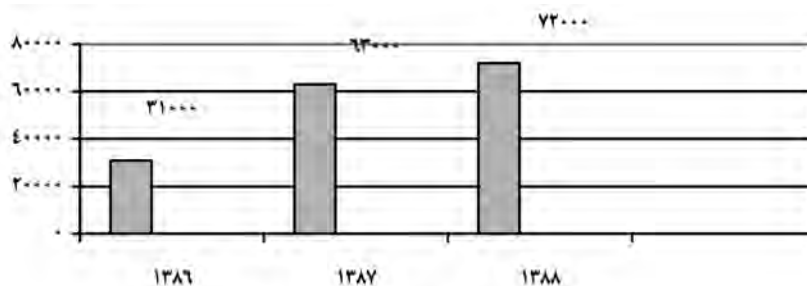
ردیف	شرح	جمع	سهم نقدی	سهم غیرنقدی
۱	وام‌های دریافتی	۷,۰۰۰,۰۰۰	۷,۰۰۰,۰۰۰	—
۲	فروش اموال شهرداری	۹,۲۹۱,۷۴۰	۳,۷۰۹,۲۸۸	۵,۵۸۲,۴۵۲
۳	درآمدهای دیگر، شامل درآمد مازاد بر هزینه‌ی دوره‌های پیش از اسناد دریافتی مطالبات معوق	۵,۸۵۰,۰۰۰	۵,۷۰۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰
جمع	سایر منابع تأمین اعتبار	۲۲,۶۴۱,۷۴۰	۱۶,۹۰۹,۲۸۸	۵,۷۳۲,۴۵۲

۲-۱- روند رشد درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار شهرداری تهران طی سه سال گذشته

بر اساس گزارش‌ها، درآمدهای وصولی شهرداری تهران در سال ۱۳۸۶، اندکی بیش از ۳۱,۰۰۰ میلیارد ریال بوده است. در بودجه‌ی سال ۱۳۸۷ این رقم به ۶۳,۰۰۰ میلیارد ریال، بیش از دو برابر

سال پیش خود محاسبه گردیده و به عبارتی ۱۰۳ درصد نسبت به سال پیش افزایش داشته است. این رقم در سال ۱۳۸۸، به میزان ۱۴ درصد نسبت به سال ۸۷ افزایش نشان می‌دهد.

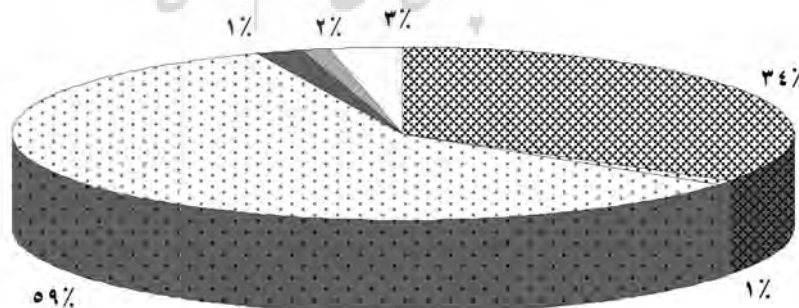
نمودار شماره ۱- سنجش درآمدها و منابع دیگر بودجه‌ی شهرداری تهران طی سه سال گذشته
مبالغ به میلیارد ریال

۳-۱- ارقام عمده‌ی درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار بودجه‌ی سال ۱۳۸۸

در بودجه‌ی مصوب، ۳۷,۱۱۱ میلیارد ریال، معادل بیش از ۵۱ درصد از درآمدها و سایر منابع شهرداری را درآمدهای ناشی از عوارض ساختمان‌ها و اراضی تشکیل می‌دهد که رشد آن نسبت به سال قبل (۸۷) معادل ۶۶ درصد می‌باشد. حدود ۲,۰۰۰ میلیارد ریال از درآمدها نیز، از محل عوارض بر پروانه‌های کسب و فروش و خدمات حاصل شده که ۱,۶۰۰ میلیارد ریال آن از محل عوارض بر تولید یا فروش محصولات تولیدی به دست می‌آید.

نمودار شماره ۲- ارقام درآمدی هریکس در بودجه‌ی سال ۱۳۸۸ شهرداری تهران
مبالغ به میلیارد ریال

□ وجوه و اموال شهرداری □ بهای خدمات و درآمد مؤسسات انتفاعی □ عوارض اختصاصی □ عوارض عمومی □ کمکهای دولت □ سایر منابع

جدول شماره ۳- سهم ردیف‌های مختلف درآمدی در بودجه سال ۱۳۸۸ شهرداری تهران

مبالغ به میلیارد ریال

۳۹۷۱۵	عوارض عمومی	۱۰۰۰۰۰
۳۶۵/۵	شامل عوارض اسناد رسمی، گاز، آب، تلفن، بلیت هوایی، گذرنامه، برق	۱۱۰۰۰۰
۲۷,۱۱۱	عوارض بر ساختمان‌ها و اراضی، شامل عوارض پروانه‌های ساختمان (زیربنا، پذیره، پروانه‌های غیرمجاز، عوارض بایر، خلاف‌های ساختمانی، مازاد تراکم، تفکیک اراضی و ساختمان، نقل و انتقال املاک، حق امتیاز، املاک و اراضی بدون استفاده نوسازی ۱۰۰۲، ایمنی، کنترل و ساخت استخرهای خصوصی و تمدید پروانه‌های ساختمانی نیمه کاره و....	۱۲۰۰۰۰
۲۹۸	عوارض بر ارتباطات و حمل و نقل، شامل عوارض سالیانه و شماره‌گذاری موتور سیکلت، بلیت مسافرتی و باربری، عوارض سالیانه خودروهای سواری	۱۳۰۰۰۰
۱,۹۳۹	عوارض بر پروانه‌های کسب و فروش خدمات، شامل عوارض سینما و نمایش، اماکن همگانی مانند هتل، کسب و پیشه و حدود محل- های تفریحی، قراردادهای تولید یا فروش محصولات تولیدی و عوارض دیگر	۱۴۰۰۰۰
۱۶۷۰	درآمدهای ناشی از عوارض اختصاصی	۲۰۰۰۰۰
۱۱۴۰	عوارض ناشی از کسری پارکینگ	۲۱۰۰۰۰
۵۳۰	تبصره ۱ ماده ۶ قانون تجمیع و تبصره ۳ ماده ۲ قانون تجمیع عوارض	۲۲۰۰۰۰
۷۷۷	بهای خدمات و درآمدهای مؤسسات انتفاعی شهرداری	۳۰۰۰۰۰
۷۷۱	بهای خدمات، شامل حق اسفالت و لکه‌گیری و ترمیم و حفاری، فروش نقشه‌ی کارشناسی، پیمانکاری، درآمد حاصل از فروش پسماند، مدیریت پسماند واحدهای مسکونی، تجاری و اداری	۳۱۰۰۰۰
۲۰۵۵	درآمد حاصل از وجوه و اموال شهرداری، شامل درآمد حاصل از سپرده‌ها، سود سهام سازمان‌ها و شرکت‌های وابسته، مال الاجاره ساختمان‌ها و تأسیسات سود حاصل از فروش دارایی‌های ثابت	۴۰۰۰۰۰
۶۵۰	کمک‌های دولت و سازمان‌های دولتی	۵۰۰۰۰۰
۴,۴۹۲	اعانات هدایا و دارایی‌ها	۶۰۰۰۰۰
۴,۴۹۲	جرایم کمیسیون‌های ماده ۱۰۰، عوارض، حفظ و گسترش قضای سبز ۱۲۰ تغییر کاربری‌ها و موارد دیگر	۶۳۰۰۰۰
۲۲,۶۴۱	سایر منابع تأمین اعتبار	۷۰۰۰۰۰
۷,۰۰۰	وام‌ها	۷۱۰۰۰۰
۹,۳۹۱	فروش اموال غیر منقول شهرداری، سرقطبی و مانند آن	۷۲۰۰۰۰
۶,۳۵۰	سایر منابع مازاد درآمد بر هزینه دوره قبل، وصول مطالبات معوق، اسناد دریافتی	۷۳۰۰۰۰

* برخی از اعداد گرد شده و از اعداد خرد صرف نظر شده است.

نمودار ۳- سهم درآمدها و سایر منابع در بودجه سال ۱۳۸۸ شهرداری تهران

عوارض اختصاصی در بودجه شهرداری ۱,۶۷۰ میلیارد ریال و سهم درآمد ناشی از بهای خدمات شهری، ۷۷۷ میلیارد ریال، در نظر گرفته شده است. سهم درآمدهای به دست آمده از وجوه و اموال شهرداری ۲,۰۵۵ میلیارد ریال تعیین شده که ۱,۲۰۰ میلیارد ریال آن از محل وصول اجاره بهای ساختمان‌هایی بوده که اغلب در اختیار شرکت‌ها و سازمان‌های وابسته‌ی دیگر شهرداری قرار داشته است.

رقم قابل ملاحظه‌ای معادل ۲,۷۰۰ میلیارد ریال نیز با عنوان درآمد حاصل از تغییر کاربری‌ها در نظر گرفته شده که رقم عمده‌ی این بخش از محل جرایم کمیسیون ماده ۱۰۰ یا جرایم تخلفات ساختمانی به دست خواهد آمد.

افزایش رقم وام‌های دریافتی از ۳,۰۰۰ میلیارد ریال در سال ۸۷ به ۷,۰۰۰ میلیارد ریال در سال ۸۸، نشانگر اعتبار شهرداری تهران در دریافت وام منابع اعتباری داخلی و خارجی می‌باشد. افزون بر این، فروش اموال غیرمنقول تا مبلغ ۸,۰۰۰ میلیارد ریال، حکایت از آن دارد که شهرداری تهران حجم قابل ملاحظه‌ای از اموال غیر منقول خود را برای فروش عرضه خواهد کرد.

نمودار ۴- سهم درآمدها و منابع نقدی و غیرنقدی در بودجه‌ی سال ۱۳۸۸ شهرداری تهران

۲- مصارف در بودجه‌ی سال ۱۳۸۸ شهرداری تهران

به موجب قوانین و مقررات موجود، بودجه‌ی شهرداری‌ها باید در دو بخش جاری و عمرانی به مصرف برسد. توزیع اعتبارات جاری و عمرانی به شرح زیر است:

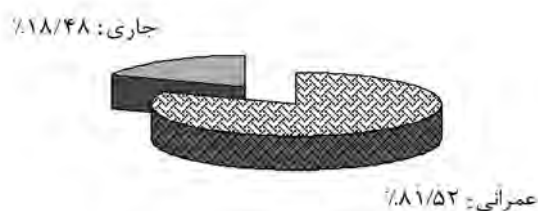
۱-۲- اعتبارات جاری شهرداری تهران و راهنمایی و رانندگی تهران بزرگ که بخشی از خدمات اداری و شهری را شامل می‌شود، در سال ۱۳۸۸ به رقم (۱۳,۳۲۵) میلیارد ریال می‌رسد که ۱۸/۴۸ درصد از کل درآمدها و سایر منابع شهرداری تهران را به خود اختصاص می‌دهد.

اجزای بودجه‌ی جاری:

- فصل اول: هزینه‌های پرسنلی ۱,۵۲۴,۲۹۲ میلیون ریال
- فصل دوم: هزینه‌های اداری ۵,۸۸۸,۴۸۲ میلیون ریال
- فصل سوم: هزینه‌های سرمایه‌ای ۴۰۴,۲۰۰ میلیون ریال
- فصل چهارم: هزینه‌های انتقالی ۵,۵۰۸,۴۲۰ میلیون ریال

فصل اول هزینه‌های پرسنلی، حقوق و مزایای کارکنان ثابت، رسمی و مأمورین انتظامی را تأمین می‌کند. این دسته از کارکنان (کارگر و کارمند) به صورت مستقیم با شهرداری تهران قرارداد استخدامی دارند و یا به صورت مأمور رسمی در این سازمان خدمت می‌کنند.

نمودار ۵- سهم اعتبارات جاری و عمرانی در بودجه‌ی سال ۱۳۸۸ شهرداری تهران

فصل دوم هزینه‌های اداری، افزون بر تأمین هزینه‌های اداری شهرداری که هزینه‌های روزمره و نگهداری نظام اداری را در بر می‌گیرد، به اموری از قبیل آموزش کارکنان نیز می‌پردازد. در این فصل بیشترین بخش هزینه‌ها به میزان ۴,۵۲۵ میلیارد ریال برای اموری مانند نظارت و کنترل بر ساخت‌وساز، رفت و روب، حمل و دفن پسماند، نگهداری فضای سبز، تأمین نیروهای کارگری و کارمندی از طریق شرکت‌های تأمین‌کننده‌ی نیرو و برخی فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی هزینه می‌شود، در سال ۱۳۸۸ مبلغ ۲۵ میلیارد ریال برای هزینه‌ی آموزش و مبلغ ۱,۹۷۸ میلیارد ریال با عنوان هزینه‌ی تأمین نیروی انسانی در نظر گرفته شده و برای رفت و روب و نظافت شهر، حمل و دفن پسماند و برف‌روبی نیز مبلغ ۱,۶۲۷ میلیارد ریال اعتبار، به تصویب رسیده است.

فصل سوم، هزینه‌های سرمایه‌ای: اعتبار این فصل به ۶۴ میلیارد ریال می‌رسد و ارقام درج شده در این فصل، مربوط به حقوق انتفاعی، نگهداری مکان‌ها، ماشین‌آلات و تأسیسات و تأمین لوازم مصرف‌نشدنی اداری بوده و عمده‌ترین رقم این فصل معادل ۳۴۰ میلیارد ریال برای پرداخت بدهی‌های با محل و بلامحل سال‌های گذشته در نظر گرفته شده است.

فصل چهارم، هزینه‌های انتقالی، عمده‌ترین رقم درج شده در این فصل، به کمک‌ها اختصاص یافته است که شامل کمک‌های بخش عمومی و بخش خصوصی می‌گردد.

سهم کمک به بخش عمومی (ماده ۱۶) موارد زیر را در بر می‌گیرد:

- کمک به سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی (به مبلغ ۶۷۹ میلیارد ریال)؛

- کمک به سازمان فرهنگی و هنری شهرداری تهران (به مبلغ ۴۹۰ میلیارد ریال)؛

- بودجه‌ی شورای اسلامی شهر تهران (به مبلغ ۵۴ میلیارد ریال)؛

- نهاد طرح جامع و تفصیلی (به مبلغ ۱۰۰ میلیارد ریال)؛

- کمک به مترو (راه آهن شهری تهران و حومه) برای جبران کسری بخشی از مابه‌التفاوت قیمت

تمام شده‌ی بلیت مترو (به مبلغ ۴۸۰ میلیارد ریال)؛

- کمک به شرکت واحد اتوبوس‌رانی برای جبران کسری بهای بلیت (به مبلغ ۱,۸۵۰ میلیارد ریال)؛

- کمک به سازمان مدیریت بحران (به مبلغ ۵۳ میلیارد) و

- کمک به سازمان تاکسی‌رانی (به مبلغ ۴۵ میلیارد ریال).

و همچنین کمک به بخش خصوصی (ماده ۱۷) را نیز در بر می‌گیرد که شامل کمک‌هایی است

که به سازمان‌های مردم نهاد (NGO)ها، موزه‌ها و خانه‌های هنری، همگانی کردن ورزش، جوایز خوش حساسی و مانند آن داده می‌شود.

کاهش نیروی انسانی مازاد شهرداری تهران و پرداخت پاداش پایان خدمت بازنشستگان نیز ارقامی را در فصل چهارم بودجه‌ی شهرداری (ماده ۱۹) به خود اختصاص داده است. سرجمع مبلغ درج شده در بخش کمک‌های بخش عمومی، ۴,۳۳۱ میلیارد ریال و کمک‌های بخش خصوصی، ۶۷۲ میلیارد ریال می‌باشد.

۲-۲- اعتبارات عمرانی

برای اعتبارات عمرانی شهرداری تهران، به عبارت دیگر، اعتبارات وظیفه‌ی عمران شهری، در سال ۱۳۸۸، مبلغ (۵۸,۷۶۱) میلیارد ریال، معادل ۸۱/۵۲ درصد منابع کل بودجه، در نظر گرفته شده است. اعتبارات این بخش در قالب هشت برنامه به مصرف می‌رسد. هریک از برنامه‌های هشت‌گانه نیز به نوبه‌ی خود، طرح‌ها و پروژه‌هایی را در خود جای داده‌اند. جزئیات تفصیل برنامه‌ها به شرح زیر است:

جدول شماره ۴ - توزیع اعتبارات عمرانی شهرداری تهران میان برنامه‌های مختلف

ردیف	عنوان برنامه	تعداد طرح‌ها	تعداد پروژه‌های مصوب	اعتبار مصوب (به میلیون ریال)	درصد از کل عمرانی
۱	برنامه‌ریزی توسعه‌ی شهری	۳	۵۰	۶,۹۰۳,۳۴۴	۱۱/۷۵
۲	ایجاد و توسعه‌ی تأسیسات فاضلاب شهری	۱	۸۲	۹۰۷,۱۹۶	۱/۵۴
۳	بهبود آمد و شد شهرها	۴	۶۱۲	۱۵,۲۶۶,۱۷۰	۲۵/۹۸
۴	ایجاد تأسیسات حفاظتی شهرها	۳	۹۵	۱,۵۷۸,۵۴۳	۲/۶۹
۵	بهبود محیط شهری	۳	۲۸۰	۳,۴۵۲,۱۲۴	۵/۸۷
۶	ایجاد تأسیسات و تسهیلات دیگر شهری	۴	۲۲۹	۳,۲۹۸,۵۶۰	۵/۶۱
۷	ایجاد اماکن و فضاهای ورزشی، تفریحی، فرهنگی، هنری	۳	۴۶۹	۴,۷۳۱,۸۷۹	۸/۰۵
۸	هزینه‌های متفرقه و بدهی‌های عمرانی	۱	۲۷	۲۲,۶۲۳,۸۹۰	۳۸/۵۱
	جمع کل اعتبارات وظیفه‌ی عمران شهری	۲۱	۱۹۴۴	۵۸,۷۶۱,۶۰۶	۱۰۰

در مجموع، اعتبارات عمرانی سال ۱۳۸۸ شهرداری تهران میان ۱۹۴۴ پروژه (ردیف اعتباری کوچک و بزرگ) توزیع شده است که برخی از ویژگی‌های آنها بیان می‌شود.

در برنامه‌ی برنامه‌ریزی توسعه‌ی شهری، افزون بر پیگیری طرح جامع و طرح‌های تفصیلی مناطق، حدود مبلغ ۵,۴۹۷ میلیارد ریال برای خرید املاک و اراضی، برای کاربری‌های مختلف، و طرح‌های مطالعاتی بسیاری برای بررسی نیازها و امکانات شهری و در برنامه‌ی ایجاد و توسعه‌ی تأسیسات فاضلاب شهری، پروژه‌هایی مانند بررسی، طراحی و احداث شبکه‌ی فاضلاب و جمع‌آوری آب‌های سطحی، لایروبی قنات‌ها در نظر گرفته شده، در برنامه‌ی بهبود آمد و شد شهرها، طراحی و احداث خیابان‌ها و بزرگراه‌ها، تعمیر و نگهداری پل‌های سواره‌رو، احداث رمپ و لوپ، نصب و نگهداری

پل‌های پیاده، گاردریل، چراغ راهنمایی، کنترل مکانیزه‌ی هوشمند، اصلاح هندسی معابر، احداث و تجهیز ایستگاه‌های سنجش آلودگی، طرح جامع ترابری و ترافیک و احداث پارکینگ‌های طبقاتی، دیده شده است.

در برنامه‌ی ایجاد تأسیسات حفاظتی شهرها، احداث و توسعه و تجهیز و نگهداری ایستگاه‌های آتش‌نشانی احداث، بازسازی و لای‌روبی مسیل‌ها و نهرها منظور گردیده است. برنامه‌ی بهبود محیط شهری نیز طراحی و احداث بوستان، نگهداری و ترمیم آن‌ها، تفکیک پسماند و احداث مرکز پسماند را دربرمی‌گیرد. در این برنامه، افزون بر ۱۲۷ بوستان در دست احداث، پروژه‌های متعددی نیز در راستای ایجاد فضای سبز در حاشیه‌ی بزرگراه‌ها و رفیوژها و لچکی‌ها و بازسازی و ترمیم و زیباسازی بوستان‌های موجود و احداث و توسعه‌ی جنگل‌کاری دیده شده است. این برنامه‌ی اعتباری، ۲,۶۸۴ میلیارد ریال را به خود اختصاص داده است.

برای ادامه‌ی پروژه‌های بزرگراهی، ۳,۰۸۸ میلیارد ریال اعتبار اختصاص داده شده که تعداد ۲۷ پروژه بزرگراهی در دست اجرا می‌باشد

برنامه‌ی ایجاد تأسیسات و تسهیلات دیگر شهری نیز به احداث و نگهداری و بازسازی ساختمان‌های اداری و بهداشتی درمانی شهرداری اختصاص دارد. همچنین این برنامه به احداث سرویس‌های بهداشتی عمومی، احداث واحدهای تجاری، اداری، توسعه‌ی پایانه‌ها، ساماندهی صنایع مزاحم و احداث تأسیسات بازیافت نیز می‌پردازد.

برنامه‌ی ایجاد مکان‌ها و فضاهای ورزشی، احداث و تجهیز اماکن ورزشی، فرهنگسراها، کتابخانه‌ها، هم‌چنین کمک به توسعه و ترویج ورزش‌های همگانی و مدارس و کمک به تجهیز و عمران مساجد را پیگیری می‌کند.

برنامه‌ی هزینه‌های متفرقه، بازپرداخت وام‌ها و بدهی‌ها را در برمی‌گیرد؛ از جمله: وام بانک جهانی به مبلغ ۱۴,۱۰۰ میلیون ریال، بازپرداخت وام‌های دیگر به مبلغ ۱,۴۰۰ میلیارد ریال، بازپرداخت بدهی‌های املاک تصرفی سال‌های پیش به مبلغ ۶,۰۰۰ میلیارد ریال، بازپرداخت وام مترو به مبلغ ۹۷۱ میلیارد ریال، کمک به سرمایه‌گذاری توسعه‌ی مترو به مبلغ ۸,۰۰۰ میلیارد ریال، اعتبارت پیش‌بینی نشده به مبلغ ۴۲۰ میلیارد ریال، پرداخت تعهدات نقدی و غیرنقدی سال‌های پیش به مبلغ ۵,۰۰۰ میلیارد ریال، کمک به سازمان مدیریت بحران به مبلغ ۳۶۳ میلیارد ریال و احداث سوله‌های مقاوم در برابر زلزله برای بهره‌برداری در شرایط بحرانی احتمالی به مبلغ ۱۴۱ میلیارد ریال.

برخی از فعالیت‌های عمده‌ی عمرانی شهرداری در سال ۱۳۸۸ به ترتیب زیر است:

برای احداث و ادامه‌ی عملیات اجرایی ۵۴ خیابان بزرگ و کوچک، ۳۲۷ میلیارد ریال اعتبار منظور شده است و برای ادامه‌ی پروژه‌های بزرگراهی، ۳,۰۸۸ میلیارد ریال اعتبار اختصاص داده شده که تعداد ۲۷ پروژه بزرگراهی در دست اجرا می‌باشد.

بزرگراه‌های همت در غرب تهران، ادامه‌ی بزرگراه نیایش از سمت شرق، بهسازی بزرگراه شهید بابایی، بزرگراه سرخه‌حصار تا سه راه آزمایش، بزرگراه امام علی از رسالت تا دولت‌آباد، بزرگراه زین‌الدین از امام علی تا سه‌راه آزمایش، ادامه‌ی بزرگراه‌های یادگار امام، آزادگان، بولوار شهید باکری، آسیا، تعریض بزرگراه چمران، کمربندی شهرری، بزرگراه سعید آباد، بزرگراه باقری و مانند آنها از جمله پروژه‌های طرح احداث بزرگراه‌ها می‌باشند.

مجموع اعتبار منظور شده برای روکش آسفالت، ۱,۷۲۷ میلیارد ریال است که برای تمام مناطق اعتبار منظور شده است.

به پیاده‌روسازی - رویکرد جدید شهرداری در شهرسازی سال جاری - نیز همانند دو سال پیش توجه شده و ۵۸۶ میلیارد ریال اعتبار را به خود اختصاص داده است. احداث ۱۱ پروژه‌ی پارکینگ طبقاتی با مبلغ ۵۵۸ میلیارد ریال و ۶ پروژه‌ی پارکینگ روباز با مبلغ ۱۳۳ میلیارد ریال در برنامه‌ی سال ۱۳۸۸ شهرداری دنبال می‌شود

برای احداث ۳۰ پل بتنی و فلزی در سطح شهر تهران، ۱,۳۹۱ میلیارد ریال منظور گردیده و هفت زیرگذر بزرگ و کوچک نیز ۱,۱۷۵ میلیارد ریال از اعتبارات عمرانی را به خود اختصاص داده‌اند که بزرگترین آنها زیرگذر (تونل) توحید با اعتبار ۸۹۳ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۸ است.

به پیاده‌روسازی - رویکرد جدید شهرداری در شهرسازی سال جاری - نیز همانند دو سال پیش توجه شده و ۵۸۶ میلیارد ریال اعتبار را به خود اختصاص داده است. احداث ۱۱ پروژه‌ی پارکینگ طبقاتی با مبلغ ۵۵۸ میلیارد ریال و ۶ پروژه‌ی پارکینگ روباز با مبلغ ۱۳۳ میلیارد ریال در برنامه‌ی سال ۱۳۸۸ شهرداری دنبال می‌شود.

شهرداری تهران در نظر دارد برای احداث، توسعه و تجهیز ایستگاه‌های آتش‌نشانی در سال جاری و بالا بردن سطح خدمات ایمنی، بیش از ۶۰۰ میلیارد ریال هزینه نماید.

در راستای توجه به بازیافت پسماند و اقدام برای جلوگیری از منابعی که در اثر دفن پسماند از دست می‌رود و هم‌چنین جلوگیری از آلودگی‌های محیطی، پروژه‌های بسیاری دیده شده و نزدیک به ۱۰۰۰ میلیارد ریال برای رسیدن به این هدف‌ها، اعتبار منظور شده است.

خرید ماشین‌آلات و تجهیزات رفت‌و‌رو و خدمات شهری نیز ۲۷۵ میلیارد ریال اعتبار دارد تا افزون بر پشتیبانی خدمات مکانیزه‌ی جمع‌آوری و حمل پسماند به توسعه‌ی این خدمات نیز پردازد.

جدول شماره ۵- سنجش ارقام مصوب هر یک از برنامه‌ها و نسبت آنها به کل اعتبار عمرانی همان سال در بودجه‌ی سال‌های ۸۶ - ۸۸

مبالغ به میلیون ریال

ردیف	عنوان برنامه	اعتبار مصوب سال ۱۳۸۶	درصد به کل اعتبار	اعتبار مصوب سال ۱۳۸۷	درصد به کل اعتبار	اعتبار مصوب ۱۳۸۸	درصد به کل اعتبار
۱	برنامه‌ی برنامه‌ریزی توسعه‌ی شهری	۲.۷۳۷.۶۰۴	۱۳/۶۶	۹.۹۶۴.۰۶۰	۱۹/۴۴	۶.۹۰۳.۲۴۴	۱۱/۷۵
۲	برنامه‌ی ایجاد و توسعه‌ی تأسیسات فاضلاب شهری	۳۲۴.۶۶۲	۱/۶۲	۱.۱۹۰.۳۸۷	۲/۳۲	۹۰۷.۱۹۶	۱/۵۴
۳	برنامه‌ی بهبود آمد و شد شهرها	۶.۴۳۷.۰۵۶	۳۲/۱۱	۱۴.۳۸۵.۳۴۰	۲۸/۰۷	۱۵.۲۶۶.۱۷۰	۲۵/۹۸
۴	برنامه‌ی ایجاد تأسیسات حفاظتی شهرها	۷۷۱.۳۹۰	۳/۸۵	۱.۶۵۴.۶۲۷	۳/۲۳	۱.۵۷۸.۵۴۳	۲/۶۹
۵	برنامه‌ی بهبود محیط شهری	۱.۷۰۶.۸۷۳	۸/۵۱	۴.۳۱۷.۲۹۱	۸/۴۳	۳.۴۵۲.۱۲۴	۵/۸۸
۶	برنامه‌ی ایجاد تأسیسات و تسهیلات دیگر شهری	۲.۳۳۰.۵۱۲	۱۱/۶۲	۴.۶۳۴.۳۶۰	۹/۰۴	۳.۲۹۸.۵۶۰	۵/۶۱
۷	برنامه‌ی ایجاد مکان‌ها و فضاهای ورزشی، تفریحی و فرهنگی	۱.۵۶۹.۶۹۵	۷/۸۳	۴.۵۰۷.۰۵۶	۸/۷۹	۴.۷۳۱.۸۷۹	۸/۰۵
۸	هزینه‌های متفرقه و بدهی‌ها عمرانی	۴.۱۷۰.۰۵۹	۲۰/۸۰	۱۰.۵۹۸.۱۱۸	۲۰/۶۸	۲۲.۶۲۳.۸۹۰	۳۸/۵۰
	جمع کل	۲۰.۰۴۷.۸۴۵	۱۰۰	۵۱.۲۵۱.۲۴۲	۱۰۰	۵۸.۷۶۱.۶۰۶	۱۰۰

۳- بودجه‌ی سازمان‌ها و شرکت‌ها

در این بخش از بودجه‌ی شهرداری، بودجه‌ی ۱۶ سازمان و شرکت منظور شده است.

الف- سازمان‌ها

جمع منابع پیش‌بینی شده در بودجه‌ی سازمان‌های ۱۶ گانه، ۳۷,۹۴۱ میلیارد ریال و مصارف آن نیز ۳۷,۸۴۱ میلیارد ریال می‌باشد.

سازمان‌های وابسته، اغلب در راستای انجام وظایف قانونی شهرداری و به عنوان بازوی اجرایی آن فعالیت می‌کنند و یا به استناد یک مصوبه‌ی قانونی، به شهرداری تهران وابسته شده‌اند. بنابراین، جز در موارد استثنایی سهم عمده‌ی منابع آنها، از محل منابع شهرداری تهران تأمین می‌شود و اغلب کمک‌هایی را از بودجه‌ی جاری شهرداری دریافت می‌کنند؛ برای نمونه، سازمان‌های آتش نشانی، مدیریت بحران و فرهنگی و هنری را می‌توان نام برد که می‌توان گفت وظایف اصلی شهرداری را انجام می‌دهند. فعالیت‌های برخی دیگر از سازمان‌ها در اجرای پروژه‌های عمرانی شهرداری خلاصه می‌شود و درآمدهای آنها، از منبع اعتبارات عمرانی منظور شده در بودجه‌ی عمرانی تأمین می‌شود، سازمان پارک‌ها و فضای سبز و سازمان‌های نوسازی شهر تهران، مهندسی و عمران شهر تهران و برخی از این سازمان‌ها نیز به موجب قانون یا مصوبات تشکیل شده و در برابر انجام بخشی از وظایف شهرداری، درآمدهایی به دست می‌آورند. از این سازمان‌ها می‌توان سازمان‌های بهشت زهرا، بازنشستگی، زیباسازی، میادین میوه و تره‌بار،

سرمایه‌گذاری و مشارکت‌های مردمی را نام برد که افزون بر درآمدها و منابعی که خود تأمین می‌کنند، از منابع یا کمک‌های شهرداری نیز در قالب انجام وظایف جاری یا عمرانی خود استفاده می‌کنند. برخی از این سازمان‌ها مانند سازمان نوسازی شهر تهران، در برابر فعالیت‌هایی مانند نوسازی بافت فرسوده، بخشی از منابع مورد نیاز خود را باید از بودجه‌ی دولتی تأمین کنند و برخی دیگر از سازمان‌ها، مانند سازمان سرمایه‌گذاری و مشارکت‌های مردمی، در راستای مشارکت‌های بخش خصوصی یا تعاونی، بخشی از سرمایه‌های مورد نیاز خود را از منابع بخش‌های یاد شده فراهم می‌کنند. جدول شماره‌ی ۶، منابع و مصارف سازمان‌های وابسته به شهرداری تهران را در سال ۱۳۸۸ نشان می‌دهد. همان‌طور که از اعداد و ارقام جدول بر می‌آید تنها یک سازمان یعنی سازمان حمل و نقل و ترافیک در سال ۱۳۸۸ از منابع شهرداری استفاده نمی‌کند؛ اگر چه به صورت غیرمستقیم از منابع شهرداری بهره می‌برد، زیرا درآمد ناشی از صدور مجوز ترافیک برای انجام مأموریت‌های قانونی در حساب این سازمان واریز می‌شود و سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات نیز از سایر منابع بهره‌ای ندارد و تمامی نیازهای خود را از منابع شهرداری تأمین می‌کند.

ب- بودجه‌ی شرکت‌های وابسته به شهرداری تهران

شرکت‌های وابسته به شهرداری تهران نیز شرکت‌هایی هستند که یا به موجب اساسنامه‌ی قانونی مصوب مجلس شورای اسلامی، مانند شرکت واحد اتوبوس‌رانی تهران و حومه و شرکت راه‌آهن شهری تهران و حومه (مترو) یا اساسنامه‌های مصوب شورای اسلامی شهر تهران یا وزارت کشور تشکیل شده‌اند. شورای اسلامی شهر تهران به پیوست بودجه‌ی سال ۱۳۸۸ شهرداری، بودجه‌ی ۱۷ شرکت را به تصویب رسانیده است، شرکت‌های وابسته نیز همانند سازمان‌ها، منابع خود را اغلب از محل منابع شهرداری تأمین می‌کنند و فعالیت‌هایی را در راستای ارائه‌ی خدمات به شهروندان یا نگهداری و بهره‌برداری از امکانات و تأسیسات ایجاد شده ارائه می‌دهند. جمع منابعی که از محل منابع شهرداری تهران برای شرکت‌های ۱۷ گانه‌ی بالا در قالب پروژه‌ها و کمک‌ها تأمین می‌شود، ۱۷,۵۲۴ میلیارد ریال و جمع سایر منابع که درآمدهای خدمات بهداشتی، درمانی برای درمانگاه‌های شهر سالم، فروش بلیت شرکت‌های مترو و واحد، انتشارات همشهری، فروش بلیت تأسیسات ورزشی شهر سالم و مانند آن برای شرکت‌های دیگر تأمین می‌شود ۶,۸۵۷ میلیارد ریال می‌باشد. بدین ترتیب منابع ۱۷ شرکت وابسته، در مجموع ۲۴,۳۸۱ میلیارد ریال است که ۱۷,۵۲۴ میلیارد ریال آن از محل منابع شهرداری و ۶,۸۵۷ میلیارد ریال آن از محل سایر منابع تأمین می‌شود. شرکت‌هایی مانند توسعه‌ی خدمات شهری (شهربان) که به تازگی برای نظارت بر فعالیت‌های ساختمانی تشکیل شده، شرکت یادمان سازه، که احداث برج میلاد را بر عهده دارد، شرکت خاکریز آب، مجری پروژه‌های جمع‌آوری آب‌های سطحی، شرکت فناوران، ارائه‌دهنده‌ی خدمات الکترونیکی و ناظر دفاتر خدمات الکترونیک، تمام اعتبارات مورد نیاز خود را از منابع شهرداری دریافت می‌کنند و شرکت‌هایی مانند خدمات کالای شهروند و همشهری نیز تمام اعتبارات مورد نیاز خود را، خود تأمین کرده و از شهرداری کمکی دریافت نمی‌کنند.

جدول شماره ۶ - بودجه‌ی سازمان‌های وابسته به شهرداری تهران

خلاصه منابع و مصارف سازمان‌های وابسته در بودجه‌ی سال ۱۳۸۸ شهرداری تهران

مبالغ به میلیون ریال

ردیف	عنوان	درآمد - منابع		جمع	هزینه‌ها و مصارف
		پیش‌بینی از محل بودجه‌ی شهرداری	سایر		
۱	سازمان بازنشستگی	۵۵۵,۰۷۲	۲۱۶,۸۳۷	۷۷۱,۹۰۹	۷۷۱,۹۰۹
۲	سازمان بهشت زهرا	۱۷۵,۷۸۰	۲۹۹,۸۶۸	۴۷۵,۶۴۸	۴۱۸,۰۵۹
۳	سازمان پارک‌ها و فضای سبز	۷۷۳,۵۰۲	۹,۵۰۰	۷۸۳,۰۰۲	۷۶۸,۴۸۸
۴	سازمان پیش‌گیری و مدیریت بحران شهر تهران	۴۵۷,۲۰۰	۱۲۰,۰۰۰	۵۷۷,۲۰۰	۵۷۷,۲۰۰
۵	سازمان زیبا سازی	۶۲۰,۰۲۹	۴۷۸,۸۹۰	۱,۰۹۸,۹۱۹	۱,۰۹۴,۵۶۶
۶	سازمان مهندسی و عمران شهر تهران	۶,۸۹۰,۱۴۵	۱۱,۵۰۰	۶,۹۰۱,۶۴۵	۶,۹۰۱,۶۴۵
۷	سازمان میادین میوه و تره بار و فرآورده‌های کشاورزی	۲۸,۶۹۴	۲۹۵,۱۷۳	۳۲۳,۸۶۷	۳۲۱,۸۶۷
۸	سازمان نوسازی شهر تهران	۷,۰۰۰,۰۰۰	۱۶,۲۰۰,۰۰۰	۲۳,۲۰۰,۰۰۰	۲۳,۲۰۰,۰۰۰
۹	سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات	۳۱۱,۰۰۰	.	۳۱۱,۰۰۰	۳۱۱,۰۰۰
۱۰	سازمان سرمایه‌گذاری و مشارکت‌های مردمی	۵۱,۶۳۰	۱,۵۰۰	۵۳,۱۳۰	۳۱,۶۸۲
۱۱	سازمان پایانه‌ها و پارک سوارهای شهرداری	۶۵۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰
۱۲	سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی	۱,۴۳۱,۳۴۲	۱۴۹,۷۴۵	۱,۵۸۱,۰۸۸	۱,۵۸۱,۰۸۸
۱۳	سازمان حمل و نقل و ترافیک	.	۳۳۰,۰۰۰	۳۳۰,۰۰۰	۳۳۰,۰۰۰
۱۴	سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران	۴۹۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۵۳۰,۰۰۰	۵۳۰,۰۰۰
۱۵	سازمان مدیریت و نظارت بر تاکسی‌رانی	۹۵,۰۰۰	۱۸,۰۰۰	۱۱۳,۰۰۰	۱۱۳,۰۰۰
۱۶	سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران	۹۰,۰۰۰	۱,۱۶۸	۹۱,۱۶۸	۹۱,۰۷۸
	جمع	۱۹,۶۱۹,۳۹۵	۱۸,۳۲۲,۱۸۱	۳۷,۹۴۱,۵۷۷	۳۷,۸۴۱,۵۸۵

جدول شماره ۷ - بودجهی شرکت‌های وابسته به شهرداری تهران

خلاصه منابع و مصارف شرکت‌های وابسته در بودجهی سال ۱۳۸۸ شهرداری تهران

مبالغ به میلیون ریال

ردیف	عنوان	درآمد - منابع		مصارف و هزینه‌ها
		پیش‌بینی از محل بودجه شهرداری	سایر	
۱	پیام رسا	۴۵,۳۱۰	۵۰۰	۴۳,۲۹۴
۲	شهرسالم	۲۱۴,۰۰۰	۱۳۴,۴۹۲	۳۴۸,۴۹۲
۳	بهره‌برداری راه آهن شهری تهران	۴۸۰,۰۰۰	۹۰۰,۵۰۶	۱,۳۸۰,۵۰۶
۴	توسعه‌ی خدمات شهری (شهربان)	۱۲۰,۰۰۰	-	۱۲۰,۰۰۰
۵	یادمان سازه	۵۱۱,۷۰۰	۰	۵۱۱,۷۰۰
۶	نوسازی عباس آباد	۳۷۳,۴۵۹	۳۰۰,۰۰۰	۴۰۳,۲۴۴
۷	توسعه‌ی فضای فرهنگی	۱,۴۲۸,۴۳۵	۱,۳۴۷,۵۲۸	۲,۷۷۴,۶۲۵
۸	خاکریز آب	۱,۱۱۱,۷۴۰	۰	۱,۱۰۱,۲۵۱
۹	خدماتی کالای شهروند	۰	۳,۰۵۰,۰۰۰	۳,۰۹۰,۵۸۸
۱۰	همشهری	۰	۶۶۱,۵۹۸	۵۹۳,۵۸۳
۱۱	فناوران	۴,۶۳۵	۰	۳,۵۱۹
۱۲	خدمات اداری شهر	۱,۹۹۲,۶۴۶	۷,۰۵۲	۱,۹۹۲,۶۴۴
۱۳	برج میلاد آسمان	۱۴,۸۳۳	۳,۷۹۹	۱۸,۳۵۷
۱۴	ساماندهی صنایع و مشاغل شهر	۲۶,۷۲۵	۲۵,۵۷۴	۵۰,۲۳۳
۱۵	فرهنگی ورزشی شهر سالم	۱۳۰,۰۰۰	۱۴۰,۳۴۵	۲۷۰,۳۴۵
۱۶	راه آهن شهری تهران و حومه (مترو)	۸,۹۷۱,۰۰۰	۱۴۹,۹۹۴	۹,۱۲۰,۹۹۴
۱۷	واحد اتوبوسرانی تهران و حومه	۳,۱۰۰,۰۰۰	۴۰۶,۰۴۰	۳,۵۰۶,۰۴۰
	جمع	۱۷,۵۲۴,۴۷۴	۶,۸۵۷,۴۲۸	۲۴,۱۴۰,۴۱۷

۴ - احکام تبصره‌های ناظر بر بودجهی سال ۱۳۸۸ شهرداری تهران

شورای اسلامی شهر تهران در مصوبه‌ی سال ۱۳۸۸، یک ماده واحد و ۴۴ تبصره ذیل آن را ناظر بر اجرای بودجه قرار داده است. احکام تبصره‌های یاد شده، اغلب الزاماتی را در عرصه‌ی اجرا و عمل، برای شهرداری فراهم کرده و هدایت‌کننده‌ی فعالیت‌های آنهاست، الزام به پرداخت درآمدها به

حساب‌های بانکی تأیید شده‌ی شورا در تبصره‌ی یک، یادآوری یک الزام قانونی است. الزام به مبادله‌ی موافقتنامه و تخصیص اعتبارات جاری و عمرانی (تبصره‌های ۲ و ۳)، در راستای امکان‌پذیر شدن نظارت بر حجم، مشخصات و زمان‌بندی پروژه‌ها و مدیریت منابع به تصویب رسیده است. تبصره‌ی ۵، سقف اختیارات شهرداری را در کمک کردن به مؤسسات بخش عمومی و خصوصی تعیین می‌کند و تبصره‌ی ۱۳، میزان اختیارات انجام معاملات واگذار شده به شهردار را مشخص می‌کند. تبصره‌های ۱۸ و ۱۹، کمک‌هایی را برای ساماندهی تاکسی رانی و تأمین مینی‌بوس رانی در نظر گرفته است. حکم تبصره‌ی ۲۰، برای هماهنگی پروژه‌های مطالعاتی به تصویب رسیده و تبصره‌ی ۲۱، شرط انجام پروژه‌های وابسته به مدیریت بحران را در هماهنگی با سازمان نامبرده تعیین کرده است. در راستای هماهنگ‌سازی فعالیت‌های اداری و انجام اصلاحات در زمینه‌ی اجرا، تبصره‌ی ۴، مجوز پرداخت پاداش بازنشستگی، از کارافتادگی، درگذشتن و بازنشستگی پیش از موعد یا بازخریدی کارکنان را صادر کرده است. تبصره‌ی ۷، تأمین حقوقی و مالی کارکنان در برابر دعاوی ناشی از انجام وظایف قانونی آن را تضمین کرده است. تبصره‌ی ۱۱، به شهرداری اجازه داده است تا از کارکنان انتظامی و اجرایی در ساعات غیرموظف، برای جلوگیری از سدمعبر و ساخت و سازهای غیرمجاز، تأمین امنیت پارک‌ها و مکان‌های همگانی و موارد دیگر استفاده کند. تبصره‌ی ۲۵ مقرر داشته است، برای حفظ تعادل در پرداخت حقوق و مزایای کارکنان تمام مناطق، واحدهای ستادی، اجرایی، شرکت‌ها و سازمان‌های وابسته به شهرداری تهران، این گونه پرداخت‌ها به صورت متمرکز انجام شود. تبصره‌ی ۲۶، جابجایی اعتبار برای کارکنانی که از قراردادی به رسمی تغییر وضعیت می‌دهند را جایز شمرده است. تبصره‌ی ۳۱ برای صرفه‌جویی، بازخرید تشویقی حداقل ۱۵۰۰ نفر از کارکنان مازاد شرکت واحد را مقرر داشته است. تبصره‌ی ۳۵ شهرداری تهران را موظف کرده است، مال‌الاجاره ساختمان‌های در اختیار سازمان‌ها و شرکت‌های وابسته به خود را دریافت و به خزانه پرداخت کنند. هم‌چنین پرداخت تعهدات املاک و اراضی متصرفی سال‌های پیش به ذینفعان، توجه شورای اسلامی شهر تهران را به خود جلب کرده و تبصره‌ی ۱۰ نیز در راستای تحقق این هدف به تصویب رسیده است. افزون بر این، به موجب تبصره‌ی ۱۴، شهرداری تهران موظف گردیده است نسبت به باز پرداخت بدهی‌های خود به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری اقدام و بازپرداخت اصل وام و کارمزد خارجی خود را تسویه کند. هم‌چنین به موجب تبصره‌ی ۸ بودجه‌ی مصوب، شهرداری تهران اجازه دارد اعتبارات پیش‌بینی نشده‌ی عمرانی را در میان پروژه‌های عمرانی مورد نظر توزیع کند و به هنگام وقوع حوادث ناگهانی در راستای کنترل اوضاع بحرانی از منابع شهرداری هزینه کند.

۵ - چشم انداز تحقق بودجه در سال ۱۳۸۸

در هنگام تهیه و تدوین بودجه‌ی سال ۱۳۸۸، برخی عوامل تأثیرگذار بر ارقام درآمدی و هزینه‌ای برای تهیه‌کنندگان مشخص و آشکار نبوده، از این رو بر مبنای ملاحظات گذشته و دخالت ندادن برخی عوامل مؤثر تهیه شده است. از جمله عوامل و شرایط تأثیرگذار در بخش درآمدی بودجه، موارد زیر را می‌توان برشمرد:

- نرخ حامل‌های انرژی که بهای آنها در بودجه‌ی سال ۱۳۸۸ کل کشور، در نهایت بر عهده‌ی دولت گذاشته شده و تا این تاریخ نیز آشکار و مشخص نشده است.

- چگونگی اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده و تأثیر تغییرات احتمالی آن در درآمدها مشخص نبوده است.

- تأثیر بحران اقتصادی جهان در اقتصاد کشور، به ویژه در رکود و رونق بخش مسکن، که تأثیر مستقیمی بر بخش درآمدی حاصل از عوامل ساختمانی، از جمله عوارض زیربنا، فروش مازاد تراکم و مانند آن و همچنین منابع پیش‌بینی شده از محل فروش املاک و اراضی شهرداری خواهد داشت.

- شرایط اقتصادی و سیاسی آینده، به طور قطع، بر تأمین سایر منابع پیش‌بینی شده در بودجه‌ی سال ۸۸، مانند دریافت وام به مبلغ ۷,۰۰۰ میلیارد ریال نیز تأثیر خواهد گذاشت. بخش هزینه نیز به بازار مصالح و نیروی کار، وابستگی کامل دارد. سیاست‌های دولت در قیمت مصالح عمده‌ی مورد مصرف پروژه‌های عمرانی شهرداری تهران، مانند قیر و سیمان، هم چنین قیمت حامل‌های انرژی و بخش هزینه تأثیر خواهد گذاشت.

بدین ترتیب می‌توان نتیجه گرفت که بودجه‌ی شهرداری تهران در سال جاری ممکن است با چالش‌ها و رخدادهای ناگهانی روبرو شود و در راستای جبران تحقق نیافتن بخش‌هایی از منابع پیش‌بینی شده، بهترین راهکار، بهره‌گیری از مشارکت شهروندان و ترغیب آنان به پرداخت انواع مطالبات شهرداری از طریق مکانیزم‌های تشویقی است.

پی‌نوشت:

۱- درآمدها و منابع غیرنقدی عبارتست از: تهاتر املاک و اراضی با ذینفعان، درآمدها و منابعی که به صورت اقساط در سال‌های بعد وصول می‌شود و درآمدها و منابع ناشی از واگذاری تراکم و مانند آن.

منابع:

- بودجه مصوب شهرداری تهران در سال ۸۸
- بودجه مصوب شهرداری در سال ۸۷
- گزارش تفریح بودجه شهرداری در سال‌های ۸۳-۸۴-۸۵-۸۶